

Sáfrány
Imre
szövegrajza

Három fehér kémény

Bányai János

A kavics kirepült kezemből és legalább három méterrel elvétette a célt. Másik kavicsot vettem fel és újra céloztam. Nem tudtam eltalálni a célt, pedig olyan világosan állt előttem, mint a nyugodtan legelésző vad. Később elszégyelltem magam és figyelni kezdtem, nem látja-e valaki, hogy mennyire ügyetlen vagyok. Tudtam, hogy senki sem járhatott erre, és ez megnyugtató volt. Elindultam és elhatároztam, hogy az első embert, akivel találkozok, követem majd, bármerre is megy. Senki sem járt erre, az utca üres volt, csak a felhők ereszkedtek le egészen a csupasz fák koronájáig. Aztán jó félóra múlva, amikor már majdnem elfelejtettem, hogy miért indultam el, a Posta utca sarkán befordult valaki és közeledett felém. Csak később láttam meg, hogy magas, vékony és rám hasonlít. Úgy éreztem, lehetetlen lesz most utána fordulnom, mert nagyon megnézett, amikor elment mellettem. Azt hiszem, ő is észrevette a hasonlóságot, azért nézett meg olyan nagyon. Azt hittem, hogy egészen közönséges ember, nincs értelme, hogy kövessem. Különbösen is, mivel hasonlítok rá, úgy tűnhetnék mögöttem, mintha árnyéka volnék és ez egyáltalán nem tetszett nekem. Inkább előtte szerettem volna menni, hogy ő legyen az én árnyékom, erre pedig már nem volt alkalom, mert már rég elhagyott és alig láttam. Egé-

szen lassan ment, lábait egy kicsit oldalra dobálta, mintha évekig börtönben ült volna lábán hatalmas rozsdás lánccal. Aztán eszembe jutott, hogy manapság nem kötik láncra a rabokat, de ez a gondolat felbőszített, mert így nem tudtam megmagyarázni, hogy miért dobálja oldalra a lábait. Megfordultam és egy pillanatra sajnáltam, hogy nem követhetem; leszidtam magam, hogy gyöngye vagyok és nem merek utána menni. Aztán elindultam hazafelé, mert fázott már a kezem, pedig zsebbe tehettem volna, de eszembe jutott, hogy egyik régi tanítóm mindig szidott bennünket azért, mert zsebbe raktuk a kezünket. Utáltam azt a tanítót, de nem akartam vele ellenkezni még most sem, amikor már tíz éve nem láttam sem őt, sem az iskolát. Kértem a Posta utca sarkára és nem tudtam, merre induljak, merre lesz közelebb az út hazafelé. Aztán mégis a leghosszabb utat választottam; mindig erre szerettem járni. Gondoltam, hogy találkozok majd Gazsival, aki kikirikít árul és mindennap kétszáz csomagot kell eladnia. Gazsi jó kereskedő, és erre az időre mindig eladja napi adagját. Most nem volt az úton, biztos elment már, pedig mondtam neki, hogy várjon meg, mert akarok neki mutatni valami nagyon szép dolgot. Csak a három fehér kéményt akartam megmutatni neki, ami az alagsori szobám ablakából látszott. Azt akartam, hogy Gazsi nálam aludjon, mert akkor melegebb van a szobában: ketten fűjjük a levegőt. Mikor hazaértem és bementem a szobába, nem akartam hinni a szememnek. Gazsi feküdt az ágyamban, de nem egyedül. Nem akarom elmondani mindazt, amit láttam, mert nem szeretem a disznóságokat. Egyszerűen becsuktam az ajtót és újra kimentem az utcára. Eszembe jutott, hogy a kéményeket még sohasem néztem meg az utcáról. Odamentem az ablakhoz, a ház végétől a második ablak az enyém, az elsőben nem tudom, ki lakik, még sohasem láttam. Lehet, hogy nem lakja senki sem ezt a szobát. Mindig azt hittem, hogy valaki figyel rám, minden mozdulatomat követi azon a falon keresztül, amelyre első képemet akasztottam. Egészen lehúzódtam az ablakhoz és úgy néztem fel a kéményekre. Gyönyörű látvány volt. Három hatalmas fehér kémény, amelyből füst kerekedik. Gyöngyös, szép, szürke füstgomolyag emelkedik a három kéményből úgy, mintha mozdony lehelne. Úgy tűnt, hogy a három kémény elérhetetlen magasságban van, pedig szerettem volna felmászni a falon és megnézni egészen közelről a kéményeket. Megzavart, amikor hallottam, hogy mögöttem Gazsi megkoppantotta az ablakot. El szerettem volna futni, de végül mégis ott maradtam. Nem fordultam meg, csak akkor, amikor Gazsi újra megkoppantotta az ablakot. Nem láttam Gazsi fejét, mert az üveg egészen izzadt volt. „Gyere le” — mondta Gazsi. Tisztán hallottam a hangját, mert az ablak vékony volt. Mégegyszer felnéztem a kéményre, és mintha a középső intett volna, hogy menjek ismét le. Ekkor felálltam és meghökkentem, mert a kapu kinyílt és egy lány jött ki. Vékony volt és ijedt. Amikor elment mellettem; mondani akartam neki, hogy maradhatott volna még, én különben sem megyek le, de mikor megláttam a szeméit, nem szóltam semmit sem. Olyanok voltak ezek a szemek, mint az a három fehér kémény. Először arra gondoltam, hogy három szeme van a lánynak, de amikor eszembe jutott, hogy ez lehetetlen, elnevettem magam. A lány nem volt még messze, biztosan meghallotta, hogy nevetek, mert visszafordult. Meghökkenett ez a mozdulata, de aztán tetszett is, mert a lány azt gondolhatja, hogy rajta nevetek. Hadd gondolja, úgyse tudja ki vagyok, mert ő nem láthatott meg, amikor lent voltam. Újra koppant mögöttem az ablak és Gazsi hangját hallottam. „Gyere már le”. A lány már eltűnt és ekkor elindultam a kapu felé. Tetszett, hogy a lány után még senki sem ment be és senki sem jött ki. Így talán még rátalálhatok a lány lépteire. A folyosó csöndes volt, de ez nem jelentett semmit sem, mert a mi házunkban a folyosó mindig csöndes.

Mikor leértem, Gazsi a szoba közepén állt. Köszöntem és leültem az ágyra. Ismét első és egyetlen festményemet néztem. „Valamit akartál mutatni nekem” — mondta Gazsi. „Igen” — mondtam — „de most már sötét van, nem láthatod”. Nem akartam Gazsinak megmutatni a három kéményt, úgy gondoltam, hogy most úgysem látná őket olyanok, amilyeneknek én látom, és én nem szeretem, ha valaki nem érti meg azt, amit mondok. „Majd máskor” — mondtam. „Jó” — intett Gazsi. Egyáltalán nem beszélünk a lányról, mert nem akartam, hogy Gazsi megtudja, mennyire irigylem. Különbösen is, semmit sem szeretek elárulni valakinek, akiről feltételezem, hogy félreérthet. „Hol mászkáltál ma?” — kérdezte Gazsi. Aztán még hozzátette: „Ma egészen hamar eladtam a kikirikét, sokan voltak a bárban és mindenki vett. Te is hozzáfoghatnál valami okos munkához, tudod, hogy apád haragszik rád. Húszéves vagy, és semmit sem dolgozol. Egyszer megjáród.” Nevettem, mindig nevetek, amikor Gazsi oktat. Azt hiszi, hogy ingyenélő vagyok, amióta a mester elzavart. Elmeséltem neki, hogy egyszer szombat délután, mikor a mester elment és otthagyott az üzletben, mert még néhányan nem jöttek el a cipőjükért, én nagyon untam magam, és szerettem volna lemenni a Dunára; akkor még nyár volt, meleg és mivel az emberek nem jöttek a cipőjükért, elmentem. Egyszerűen bezártam az üzlet ajtaját és elindultam. Nem mentem le a Dunára, csak úgy csatangoltam a városban, mint mindig, amikor meglóghattam az üzletből. Később, mikor a gazdám megtudta, hogy nem maradtam ott, elzavart. Akkor festtem ezt a képet. „Azt mondta a mestered, hogy visszafogad” — mondta Gazsi. „Nem megyek, elegendem van belőle” — mondtam — „inkább elmegyek haza az apámhoz”. „Hülyeség” — mondta Gazsi. Tudtam, hogy hülyeség és hogy sohasem tenném meg, de most fájt, hogy ilyen könnyedén elintéztet Gazsi. Mikor elment, lefeküdtem az ágyba. Még meleg volt, éreztem a friss lányillatot és ez megzavart. Ekkor határoztam el, hogy ellopom Gazsitól azt a lányt csak azért, hogy ő mondja meg, mit tegyek. Én is untam már, hogy semmi-rekellőnek néznek. Mikor felébredtem, elindultam, hogy megkeresem a lányt. Gazsival egyáltalán nem akartam találkozni, mert féltem, hogy meglátja a szememben, mire készülök. Pár nap múlva talákoztam a lánnyal. Úgy látszik Gazsit várta, mert abban az utcában volt, ahol én is találkozni szoktam vele. Odamentem hozzá. Nem tudtam, hogy mit mondjak. Nem is tudom, hogyan, de a lány belémkarolt, és elindultunk valamerre. Megszerettem volna kérdezni tőle, hogy miért jön velem, hiszen minden bizonnyal Gazsira várt, és Gazsi legjobb barátom, de nem mertem szólni. Különbösen is egész idő alatt hallgattunk, mert féltem, hogy a lány felfedezi hangomban, hogy én voltam az, aki utánanevetett, mikor kijött a házból. A lány mesélt valamiről, de nem hallgattam rá. Azon gondolkodtam, hogy hogy mutathatnám meg neki azt a három fehér kéményt, ami csak az én titkom volt. Arra indultunk, amerre laktam; a lány nem szólt semmit sem. Aztán mikor majdnem a házunkig értünk, megkérdezte tőlem: „Szeretni szoktad a szeretőidet?” Nem tudtam mit válaszoljak neki. Azt nem mondhattam, hogy nekem nem volt még szeretőm, hazudni meg igazán nem szeretek. Azt mondtam: „Mutatni szeretnék neked valamit. Valami nagyon szépet”. A lány elcsodálkozott, de nem kérdezett, semmit sem. Mikor a házunkhoz értünk, a lány rámnézett. „Te itt laksz?” „Igen.” „Mit akarsz mutatni?” — kérdezte. „Azt” és felmutattam a három fehér kéményre. Már nem voltak olyan fehérek, mint eddig, és ez nyugtalanított. Úgy éreztem, ha még valakinek megmutatom őket, akkor egészen megfeketednek. A lánynak nem tetszettek a kémények, de ez egyáltalán nem izgatott, csak egy kicsit sajnáltam, hogy megmutattam neki.